

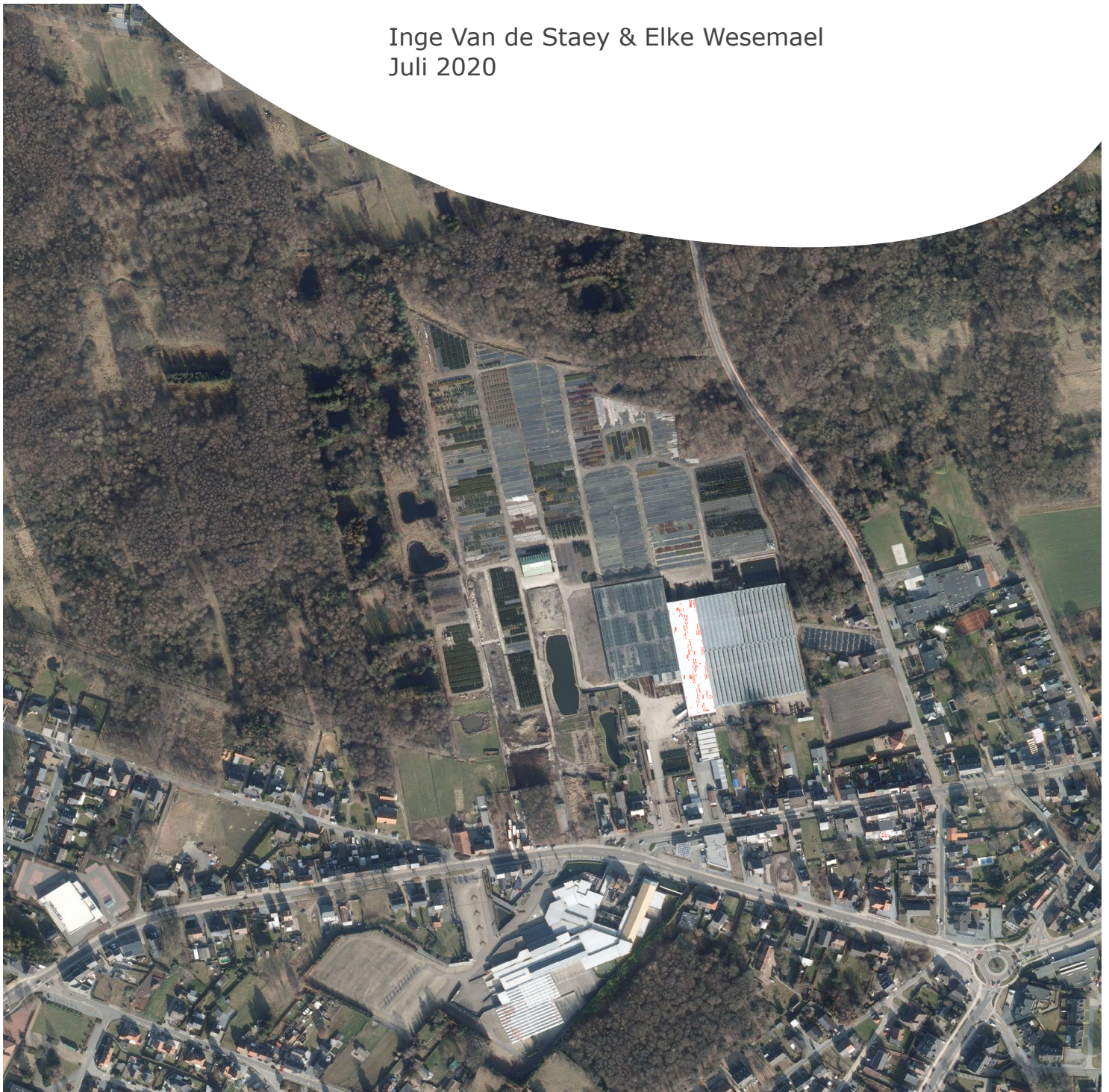
RAPPORT 911

Archeologienota
As, Steenweg, Heyeveld

Aanvraag diverse regularisaties, sloop
entreegebouw en asfaltverharding, rooien
bomen en bouw waterbassin

DEEL 2: Programma van Maatregelen

Inge Van de Staey & Elke Wesemael
Juli 2020

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

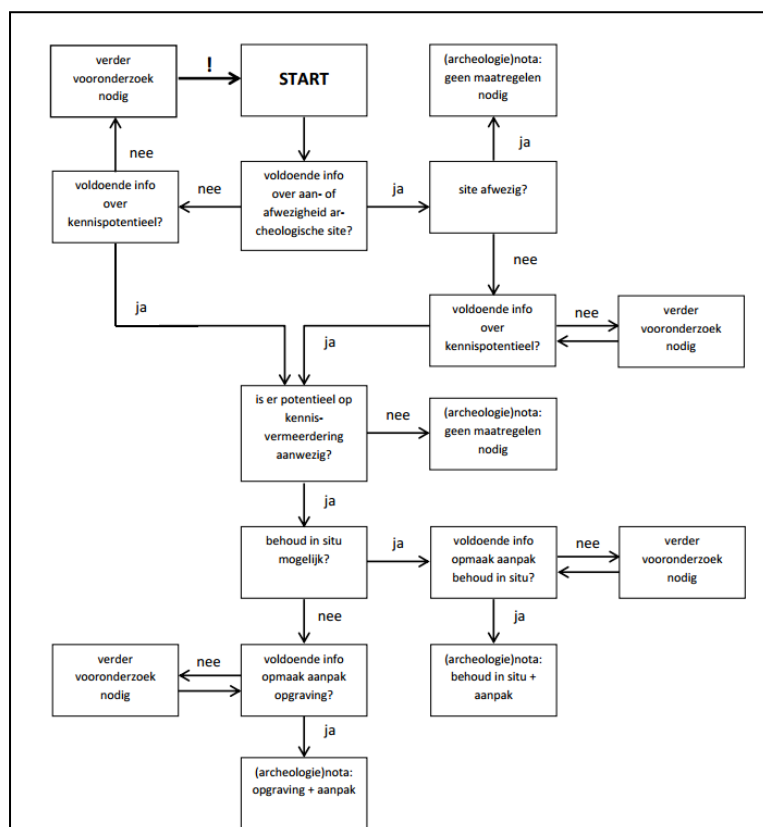
1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden werd enkel een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2020G244) uitgevoerd met betrekking tot het volledige projectgebied (ca. 21,8 ha), dat overeenkomt met de begrenzing van het BPA, waarvan ca. 12,5 ha in eigendom is van de aanvrager.

Het projectgebied is kadastraal gekend onder As, 1ste afdeling, Sectie C, nrs, 353a, 353b, 381c, 381m, 382c, 399a, 396b, 393f, 398c, 392c, 394c, 393d, 268 e 4, 268x9, 268w9, 268t9, 268 e 8, 268 s 9, 268r9, 268z8, 268n9, 268p9, 268c3, 268b10, 268r10, 268p11, 293f, 293 E, 268 e 11, 268m9, 268f11, 268g11, 268y10, 268k8, 268n10, 268x7, 268n8, 283m, 268y5, 275c, 274d, 273d, 273c, 268r 4, 268d11, 268k11, 268s11, 268c11, 268z8, 384g, 385m, 385l, 385k, 388d, 390m, 390s, 390r, 387b, 386b, 389c, 297s, 297h, 297p, 298c, 299, 291b, 295b, 650a, 300, 301, 302, 279c, 290a, 295b, 287d, 280b, 285d, 282g, 278c, 277a, 276a, 289c, 260b, 260/2, 261b, 262b, 263n, 263r, 263p, 269f, 269g, 269d, 268h9, 268g9.

Op basis van het bureauonderzoek is het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de waarde van al dan niet aanwezig archeologisch erfgoed (kennispotentieel) en de omgang hiermee.

Afb. 30: Beslissingsboom bij de afweging voor de noodzaak van verder vooronderzoek en/of een opgraving (Bron: OE, CGP 4.0, 32).

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Het projectgebied, gelegen in de vallei van de Bosbeek, wordt op het historisch kaartmateriaal – voor de ingebruikname als tuinbedrijf – quasi volledig als drassig grasland en veengrond aangeduid. Bodemkundig gezien zijn natte gronden aanwezig zonder profielontwikkeling, hetzij met zeer diffuse, hydromorfe humuspodsol. Een

reductiehorizont is hierbij op geringe diepte aanwezig. Natte en zeer natte bodems (drainageklasse 'e.' en 'f.') zijn niet gunstig voor menselijke bewoning. Archeologisch onderzoek in alluviale gebieden en beekdalen heeft echter wel al meerdere archeologische steentijdsites aan het licht gebracht. Door sedimentatie tijdens het Holoceen zijn veel sites afgedekt geraakt en bevinden ze zich meestal op relatief grote diepte onder het maaiveld. De zuidelijke zone wordt ingenomen door een meer droge (hetzij onder ene plaggende bedekte) podsolbodem. Een podzolbodem verhoogt, indien gaaf bewaard, de kans op intact bewaarde artefactensites.

De recente ingebruikname maakt echter dat de geplande bodemingrepen, die bovendien eerder in versnipperde zones zijn voorzien, (grotendeels) in een (deels) geroerde/afgegraven/opgehoogde dan wel in oorsprong grotendeels natte bodem zullen plaatsvinden. Het in oorsprong matige potentieel voor het aantreffen van prehistorische (artefacten-) sites kan bijgevolg, in combinatie met de geplande bodemingrepen, naar laag worden bijgesteld.

Eenzelfde laag potentieel geldt voor het aantreffen van sporen van landbouwgemeenschappen uit het neolithicum. De gronden werden naar alle waarschijnlijkheid te nat bevonden om te cultiveren en/of zijn reeds (deels) verstoord.

Met uitzondering van één losse metaaldetectievondst (Keltische munt) zijn er geen CAI-locaties gekend met betrekking tot de ijzertijd en de Romeinse periode in de onmiddellijke omgeving rond het onderzoeksgebied. Alle CAI-locaties liggen ietwat verder verwijderd op de hoger gelegen plateaugronden.

Op de 18de-, 19de- en 20ste-eeuwse (eerste helft) kaarten staat het projectgebied aangeduid als (drassig) weiland, hetgeen er op lijkt te wijzen dat dit gebied niet geschikt was voor landbouw en dus niet gunstig was voor permanente bebouwing. Wel duidt **CAI 700321**, die de noordoosthoek van het projectgebied inneemt, de locatie aan van de schans van As. Deze ligt evenwel volledig buiten de geplande bodemingrepen, die plaatsvinden in het zuidwesten en westen van het projectgebied. In combinatie met de recente ingebruikname (cfr. grotendeels geroerde/afgegraven/opgehoogd bodem) wordt zo het potentieel voor het aantreffen uit alle periodes als laag ingeschat dan wel naar laag herleid.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

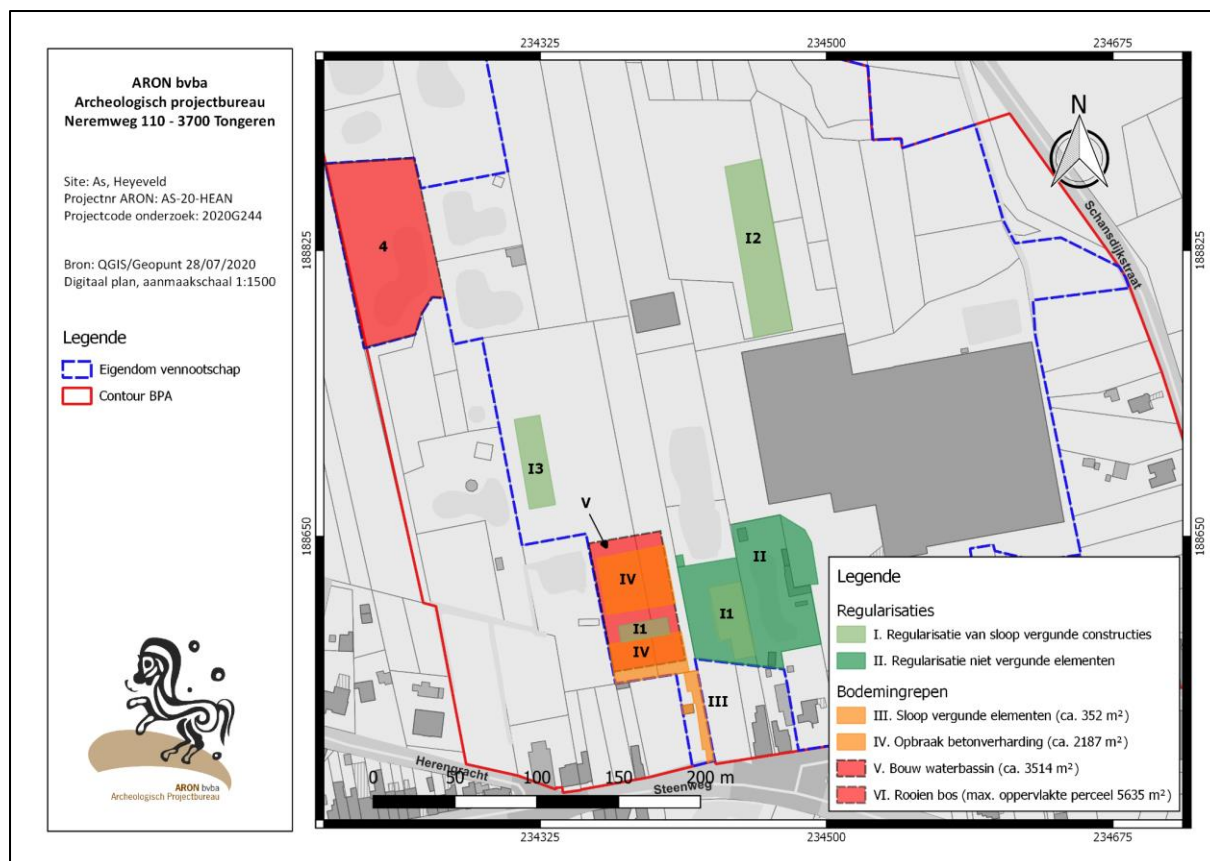
Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in *Deel 1: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen* kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

De initiatiefnemer plant ter hoogte van de kwekerij Heyeveld aan de Steenweg te As (prov. Limburg) de regularisatie van enkele stedenbouwkundige handelingen die uitgevoerd zijn maar niet vergund. Het betreft enkele niet vergunde slopen, alsook de bouw van een pomphuis, aanleg van verhardingen, aanleg afsluitingen en een reliëfwijziging voor de aanleg van kweekbedden. Verder zijn nog enkele bijkomende sloopwerken gepland (het entreegebouw en een asfaltverharding) en zal een betonverharding worden opgebroken. Een waterbassin wordt bijgebouwd. Tenslotte wordt het rooien van enkele bomen aangevraagd.

Het totale projectgebied, dat overeenkomt met de begrenzing van het BPA, heeft een oppervlakte van ca. 21,8 ha, waarvan ca. 12,5 ha in eigendom is van de aanvrager.

De aanvraag wordt opgesplitst in zes elementen:

- I. Regularisatie van sloop van vergunde constructies (*Afb. 31, Lichtgroen*).
- II. Regularisatie niet vergunde elementen (*Afb. 31, Donkergroen*)
- III. Aanvraag sloop vergunde elementen (*Afb. 31, Oranje*)
- IV. Aanvraag opbraak betonverharding (*Afb. 31, Oranje*)
- V. Bouw waterbassin (*Afb. 31*)
- VI. Rooien bomen (*Afb. 31*)

Afb. 31: Detail GRB met aanduiding van de te regulariseren werken (groen) alsook de geplande bodemingrepen (Oranje en Rood). Op te merken is dat op het terrein meerdere verhardingen en afsluiting dienen gerealiseerd te worden. Gezien deze zich verspreid over het terrein situeren zijn deze niet opgenomen op deze kaart.

Een groot deel van de omgevingsaanvraag omvat de regularisatie van enkele gesloopte structuren, alsook de regularisatie van de bouw van enkele niet vergunde elementen (I en II). Voor deze regularisatie zijn geen nieuwe bodemingrepen gepland.

De geplande bodemingrepen (III-VI) nemen verspreid op het projectgebied plaats:

4. De bodemingrepen zoals omvat in III en IV zullen reiken tot een diepte van gemiddeld ca. 30-50 cm en niet dieper reiken dan de reeds geroerd grond. Zij omvatten de sloop van het vergunde inkomgebouw (ca. 22,6 m²), de opbraak van de vergunde asfaltverharding (opp. 329, 7 m²) ter hoogte van deze oude ingang en de opbraak van een betonverharding op percelen 388D en 389C. Deze betonverharding is onder te verdelen in twee delen, met een oppervlakte van 1004 m² en 1183 m², samen goed voor 2187 m².
5. Een waterbassin (V, opp. 3514,4 m²) wordt 0,80 m onder het maaiveld en 2,50 meter boven maaiveld aangelegd. Dit bassin ligt quasi volledig ter hoogte van reeds afgebroken structuren en nog te verwijderen verhardingen (zie *supra*, betonverhardingen met een opp. van 2187 m²).
6. Rooien van bomen op perceel 282C (VI). De max. opp van dit perceel bedraagt 5635 m² maar hierbij inbegrepen zit oa. ook reeds een vijver. De zone met bomen omvat drie ietwat versnipperde zones van ca. 500 m², 600 m² en 1000 m².

In confrontatie met de gegevens uit het bureauonderzoek kan gesteld worden dat de bodemingrepen plaatsvinden op een terrein waar de natuurlijke bodem, grotendeels gelegen in de vallei van de Bosbeek, in oorsprong zeer nat is. De oprichting van een tuinbedrijf (tweede helft van de 20ste eeuw) veranderde de omgeving aanzienlijk. De geplande bodemingrepen, die bovendien eerder in versnipperde zones zijn voorzien, zullen hierbij

(grotendeels) in een (deels) geroerde/afgegraven/opgehoogde dan wel (in oorsprong) grotendeels natte bodem plaatsvinden.

1.4 Bepaling van maatregelen

Hoewel de aanwezigheid van archeologische sporen op basis van het bureauonderzoek niet volledig uitgesloten kan worden, wordt voor het projectgebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Een groot deel van de omgevingsaanvraag omvat de regularisatie van enkele gesloopte structuren, alsook de regularisatie van de bouw van enkele niet vergunde elementen. Voor deze regularisatie zijn geen nieuwe bodemingrepen gepland.

In confrontatie met de gegevens uit het bureauonderzoek kan verder gesteld worden dat de bodemingrepen plaatsvinden op een terrein waar de natuurlijke bodem, gelegen in de vallei van de Bosbeek, in oorsprong zeer nat is. De oprichting van een tuinbedrijf (tweede helft van de 20ste eeuw) veranderde de omgeving aanzienlijk. Het terrein werd in de loop der jaren stelselmatig ingenomen door bedrijfsgebouwen, serres, verhardingen, kweekbedden waterbassins, etc. Het bedrijf werd echter geconfronteerd met problemen i.k.v. mijnverzakkingen met wateroverlast als gevolg. Vermoedelijk hierdoor werd een groot deel van het projectgebied opgehoogd, dan wel afgegraven in het zuidwesten (ook ter hoogte van het aan te leggen waterbassin). Tevens ter hoogte van de voormalige weekendverblijven in het westen, die zich beduidend hoger dan de omgeving situeren, kan worden aangenomen dat het terrein rondom de aanwezige vijvers werd opgehoogd. De geplande bodemingrepen, die bovendien eerder in versnipperde zones zijn voorzien, zullen hierbij (grotendeels) in een (deels) geroerde/afgegraven/opgehoogde dan wel (in oorsprong) grotendeels natte bodem plaatsvinden.

Eventueel onaangeroerde zones zijn onmogelijk in kaart te brengen. Eventuele archeologische sporen en/of vondsten zullen bijkomend onmogelijk in een ruimere context kunnen geplaatst worden en enkel een versnipperd beeld opleveren. Op basis hiervan wordt voor het onderzoeksgebied geen vervolgonderzoek geadviseerd. De kans op kennisvermeerdering wordt als gering ingeschat. De uitvoer van een vervolgonderzoek is bijgevolg kosten-baten te duur.

Een Programma van Maatregelen werd dan ook niet opgemaakt. De aannemer/uitvoerder van de werken is wel gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

BIBLIOGRAFIE

BAEYENS L. & SANDERS J. (1990) *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Opoeteren 63E*

BEERTEN K. (2005) *Toelichtingen bij de quartairgeologische kaart: kaartblad 26 Rekem*, Brussel.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0

DEEBEN J. & RENSINK E. (2005), Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: Deeben et al. (eds.), *De Steentijd van Nederland, Archeologie* 11/12, 171-199.

DE GEYTER G. (ED) (1999) *Toelichtingen bij de geologische kaart van België, Vlaams Gewest. Kaartblad 25 Hasselt*, Brussel.

DE NUTTE G. e.a. (2019) *Driesstraat te As (gem. As). Archeologisch vooronderzoek. Verslag van de resultaten door middel van landschappelijk booronderzoek en proefsleuven. Een uitgesteld traject (Condor rapporten 494)*, Hasselt; <https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/11839>

LANGOHR, R. (2001) L'anthropisation du paysage pédologique agricole de la Belgique depuis le Néolithique ancien – Apports de l'archéopédologie. *Etude et Gestion de sols* 8, 113-118.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VERHOEVEN M., ELLENKAMP G.R. & KEIJERS D.M.G. (2010) Een archeologische verwachtings –en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport* 1951, 87 en 101.

Websites:

<https://sites.google.com/site/glschansen/home/as/schans-van-as>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135262>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120878>

cartoweb.be

dov.vlaanderen.be

klip.vlaanderen.be

<http://cai.onroerenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroerenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.ngi.be

www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

